

URZĘDNIK w połączeniu z PRAWNIKIEM

Wychodzi
10. i 25. każdego miesiąca.

Prenumerata
miejscowa i zamiejscowa
wynosi:

rocznie 5 zł. — ct.
półrocznie 2 „ 10 „
kwartalnie 1 „ 25 „
miesięcznie — „ 45 „
Reklamacje nieopieczowane wolne są
od opłaty pocztowej.

DWUTYGODNIK

poświęcony sprawom Urzędników wszelkich zawodów.

Redakcja
i administracja
we Lwowie
ulica Teatralna liczba 9

Ogłoszenia
jednorazowe przyjmują się za opła-
tą 6 centów, kilkorazowe za opłatą
5 centów od wiersza drobnym
drukem.

Treść: Katedra prawa polskiego we Lwowie. — Sądownictwo (Zniesienie konfiskaty Num. 5. „Urzędnika“ i „Prawnika“ z r. b — Praktyka sądowa [Zasady orzeczeń najw. Trybunału sąd. (C. d.) 7—14]. — Sprawy tabularne [Rozp. minist.]. — Praktyka tabularna [Do kwestji tabul. wydzielania gruntów z ciał tabul.]). — Administracja (Normalja administracyjne [Sprawy zdrowotne. (C. d.)]. — Praktyka administracyjna [Zasady orzeczeń władz centralnych. — Orzeczenia Tryb. stanu]). — Sprawy kolejowe (Żądania urzędników kolejowych). — Stowarzyszenia (Towarzystwo prawnicze w Kossowie). — Wiadomości literackie (Hibl. Nowele hip. i katastr. — Kasperek zesz. XVII). — Wiadomości potoczne (Proces czynowników. — Ochrona dobrego humoru. — Przepisy dla aktorów). — Wiadomości urzędowe (Opróżnione posady. — Mianowania. — Przeniesienia). — Od Administracji. — Ogłoszenia prywatne.

O d e i n e k: Opieka prawna w Austrii dla zabytków sztuki i pomników historycznych. (C. d.)

Katedra prawa polskiego we Lwowie.

Wytrwałe starania, liczne petycje i gorące prośby grona uczonych mężów, zdołały wreszcie wykołatać, że obiecano utworzyć katedrę prawa polskiego na tutejszym uniwersytecie a nawet przeznaczono pewną sumę dla wykładającego ten przedmiot. W ten tedy sposób dano sposobność do rozwinięcia gałęzi tej nauki, około której dotychczas niestety nie wiele zrobić zdołano. A jednak prawo polskie to niewyczerpana skarbnica dla badaczy naszych dziejów ojczyźnych, bogactwo myśli, po które jeno sięgnąć, by stać się zamożnym w rezultaty świetne i zasługę wobec społeczeństwa. Rozstrzelone siły, brak ścisłych studjów, brak jakichkolwiek podstaw umiętnych i traktowanie przedmiotu tylko po dyletancku, stanowiło nieprzebytą zapórę do wybitniejszego wyniku. Inaczej sprawa stanęła obecnie, gdy mamy przed sobą profesora wykształconego fachowo, zajmującego się z zapałem pracą nad tym przedmiotem, wykładającego z głęboką znajomością rzeczy i kreślącego wymownem słowem dzieje prawa narodowego. Już zatem uzyskało się przewodnika. należy się jeno koło niego skupić, dołożyć pilności, a stworzy się szereg pracowników, którymi kiedyś społeczeństwo chlubić się będzie mogło!

Na razie jednak należy przede wszystkim wyteżyć starania nasze w jednym kierunku: dążyć silnie do uzyskania, by obietnica utworzenia katedry została spełnioną, by rzeczywiście systemizowano posadę profesora prawa pol-

skiego, a rzecz ta już leży w naszej możliwości.

Oto grono profesorów uniwersytetu naszego niewątpliwie jest przejęte gorącą chęcią wystąpienia z tem żądaniem — czego już nieraz dawało dowody — ale musi być w tem poparte przez kraj cały, a przede wszystkim przez młodzież. Skoro się pokaże, że wykładający prawo polskie posiada tytuł słuchaczy, ilu żaden inny profesor, że młodzież natarczywie domaga się dla siebie tej katedry, ministerstwo oświaty będzie musiało uczynić zadość żądaniom, będzie musiało liczyć się z niemi.

Nauka prawa polskiego, które miało swój okres świetności, które samoistnie i znakomicie się rozwijało, rodziło oryginalne urządzenia, jakich nigdzie w Europie nie spotykamy, powinna znaleźć wielu i gorących zwolenników wśród młodzieży. Młodzież powinna sprawą tą zająć się najgorliwiej. Za dni kilka zostanie ogłoszonym — jak się to dzieje każdego kursu — pozwolenie zapisywania się dodatkowego na jakikolwiek przedmiot. Należy zatem rozwinąć odpowiednią agitację: obznajmiać z tą kwestją akademików, nie wiedzących o niej, zachęcać, poprostu zmuszać opornych, bo to jest patriotycznym obowiązkiem każdego Polaka: raz by zaznajamiał się z prawem ojczyźnym, a następnie, by dążył z innymi solidarnie do osiągnięcia rzeczy prawnie mu się należącej. „Czytelnia akademicka“, która powinna stać na czele każdego ruchu patriotycznego wśród akademików, zajmie się teraz — nie wątpimy — tą sprawą gorliwie.

Kur. Lw.

Z przyjemnością zaznaczamy głos powyższy „Kurjera Lwowskiego“ i wyrażamy przekonanie, że nie odbije się on bezowocnie.

Czytelnicy nasi przypomną sobie, że kwestja ustanowienia tej katedry od dawna była przedmiotem nawoływań „Prawnika“, a pierwszym docentem prawa polskiego i historii jego na tutejszym uniwersytecie (1869—1870) był nieodżałowanej pamięci Dr. Stanisław Juliusz Zborowski, jeden z głównych współpracowników i pierwszych członków komitetu redakcyjnego „Prawnika“ w pierwszym zaraz roku jego założenia (1870)*). Przy każdej też sposobności ponawialiśmy tę sprawę w łamach pisma. A czyniliśmy to nie tylko z pietyzmu dla rzeczy swojskich a zwłaszcza dla takich pomników przeszłości, jakim jest dla nas prawo polskie; lecz dla tego, ponieważ żywo podzielamy wypowiedziane przez ś. p. W. A. Maciejewskiego zdanie**), „że prawo, równie jak język, każdego bez różnicy ludu, w ścisłym zostaje z jego charakterem, tudzież politycznym i domowym życiem związku, a ilekroć się to, a z niem usposobienie moralne narodu zmieni, potrzeba, jeżeli tenże naród ma nowe rozpocząć życie, przejrzeć jego prawa, poprawić lub dopełnić je, wstąpić na to wzięwszy z przeszłości“; ponieważ tedy żywimy przekonanie, że ustawodawstwo terażniejsze nie wejdzie w krew i życie narodu, nie żyje się z nim, nie przyniesie mu rze-

*) Porówn. Wspomnienie o nim pośmiertne w numerach 19 i 20. „Prawnika“ z r. 1870.

**) Historia prawodawstw słowiańskich T. I. str. 114 (Warszawa 1856).

telnych, trwałych korzyści, że nauka jego nie przyjmie się u nas, nie zapuści głębszych korzeni, póki ustawodawstwo to nie oprze się o dawne prawo ojczyście, póki prawnicy nasi badań swych w dziedzinie praw teraźniejszych nie powiążą z badaniem tamtego, i stosując do swych badań metodę historyczno-porównawczą, jako punkt wyjścia takowych nie przyjmą prawa ojczyściego. W tem, że tak dotąd nie jest, widzimy główny powód tak słabego u nas dotąd ruchu na polu umiejętności prawniczej, a przyczynę, że tak nie jest, upatrujemy w zupełnym prawie przez młodzież naszą zaniedbania nauki prawa polskiego, któremu brak katedry dla tego prawa w uniwersytecie lwowskim, a od śmierci nieodżałowanego Zborowskiego brak docenta onegoż z całym zapalem tej nauce oddanego, dotąd za dogodną, a pod wielu względami nawet usprawiedliwioną, służył wymówkę. — Miejmy nadzieję, że obecnie zmieni się postać rzeczy; — patriotyczna młodzież nasza, nie wątpimy, pójdzie za głosem do niej skierowanym, bacząc na to, że, aby dążyć do przyszłości, koniecznie, na każdym polu, we wszystkich działaniach, silnie nawiązać ją należy do przeszłości. *I. Sz. Cz.*

Prokuratorję zarządzoną, a uchwałą sądu kraj. karnego we Lwowie z dnia 26 marca 1885 r. l. 5.150 utrzymanej, odbyła się d. 21. kwietnia r. b. popołudniu rozprawa jawna w c. k. sądzie kraj. dla spraw prasowych.

Artykułu odnośnego pod napisem: „Fundacja dla wdów i sierót po urzędnikach skarbowych“ inkryminowanego pod zarzutem znamion występku z §. 300 k. k., bronił przy rozprawie odpowiedzialny redaktor pisma Dr. J. Czemyński, wykazując z treści artykułu, że tenże wcale nie ma znamion owego występku, gdyż przedstawia li tylko fakta prawdziwe, omawiane już tylokrotnie przez toż samo pismo w rozlicznych, nigdy z nikąd nie kwestjonowanych artykułach, których część znaczna w artykule inkryminowanym według numerów i roczników pisma jest powołaną; że dalej naturalnym trybem rzeczy owe fakta prawdziwe, jak takowe w całym szeregu lat na niekorzyść urzędników skarbowych nimi dotkniętych, szczególnie urzędników niższych stopni, się ujawniły, nie mogły w nich szczególnej obudzić sympatii dla osoby tego, który przewodniczył władzy, od której one wyszły; że zatem gdy z powodu zamierzonego obchodu jego jubileuszu służbowego komitet odnośny postanowił nadać jego imię owej fundacji przez komitet z tej sposobności inicjowanej, a do której utworzenia urzędnicy ci swoim grosem się przyczyniają, poczuli się oni w prawie, zaprotestować przeciw takiej jej nazwie i podać powody tego protestu; że wreszcie wobec znanych stosunków służbowych niepodobnem im było protest ten w inny sposób ujawnić, jak li tylko za pośrednictwem organu, który od lat tylu jest ich rzecznikiem, przedstawia i publicznie omawia ich żaloby i potrzeby — że zatem artykuł inkryminowany wcale nie znamionuje zamiaru wzbudzenia wzgardy i nie nawiązuje przeciw władzy rządowej (§. 300 k. k.) lecz jest li tylko uzasadnionym protestem przeciw nazwie owej fundacji.

Trybunał przychylił się do tych

wywodów i orzekł, że konfiskaty zarządzanej nie uznaje za usprawiedliwioną, nie znajdując w artykule inkryminowanym znamion występku z §. 300 k. k.

Praktyka sądowa.

Zasady orzeczeń najw. Trybunału sąd.

7 [Do §. 1. normy jur. i § 1. post. pro-wisor.]. Dla sporów o naruszenie posiadania praw propinacyjnych właściwymi są sądy, gdyż według §. 34. galic. ust. kraj. z 30 grudnia 1875 r. l. 55 dz. u. kraj. z r. 1877 do zakresu działania władz administr. li tylko dochodzenie i ukaranie przestępstw propinacyjnych należy, nie zaś ocenienie i rozstrzygnięcie sporów prywatno-prawnych. W zasadzie tej żadna nie zaszła zmiana ni to przez ustawę propinacyjną ni też przez ustawę przemysłową — (Orz. naj. Tryb. sąd. z 8. kwietnia 1884 r. l. 3908. — Przegląd s. i a z r. 1885 N. 3.)

8 [Do §§. 13. i 52. n. jur.] Skarga legatarjusza po przyznaniu spadku przeciw spadkobiercom wniesiona o zniesienie, że realność spadkowa została mu zapisaną i o oddanie mu takowej nie jest skargą rzeczową i może przeto u sądu osobistego uniwersalnego spadkobiercy być wniesiona. Według §. 307 kod. cyw. zowią się prawa, które jakiej osobie bez względu na pewne osoby przysługują, prawami rzeczowymi, podczas gdy prawa, które do rzeczy jakiej tylko przeciw pewnym osobom wprost z jakiej ustawy lub czynności zobowiązującej powstają, prawami osobowo rzeczowymi się nazywają. Niniejsza skarga jest skierowaną przeciw pozwanemu B. jako spadkobiercy i zmierza do uznania i oddania legatu; pretensja ta przysługuje powodowi li tylko przeciw B., nie zaś przeciw osobom trzecim, przedstawia się tedy jako prawo osobowo rzeczowe. Jakkolwiek A. zarazem dąży do uzyskania własności realności spadkowej, to jednak przedmiotem skargi nie jest prawo rzeczowe lecz osobowo-rzeczowe, które u instancji osobistej może być dochodzone. — (Orz. n. Tryb. s. z 29. paźdz. 1884 r.)

SĄDOWNICTWO.

Zniesienie konfiskaty

num. 5 „Urzędnika“ i „Prawnika“ z r. b.

Wskutek opozycji wniesionej przeciw konfiskacie numeru 5. „Urzędnika“ i „Prawnika“ z dn. 10. marca, 1885 r. przez c. k.

Opieka prawna w Austrii dla zabytków sztuki i pomników historycznych.*)

(Ciąg dalszy).

Przy podziale politycznym monarchji na dwa państwa stworzyli sobie Węgrzy własną: „Komisję centralną dla badania i konserwacji budowli pomnikowych“, która była wyposażoną temi samymi atrybucjami co austriacka i urzędowała do roku 1881, w którym na miejsce jej wstąpiła no-

*) Od Redakcji. Szan. Autor tej zajmującej rozprawy prosi nas o zamieszczenie następującego swego oświadczenia:

„Pragnąc przyczynić się ile możności „do racjonalnego uregulowania opieki prawniej nad zabytkami sztuki i pamiątkami „przeszłości w kraju naszym i pracując specjalnie w dziedzinie t. zw. prawa konserwatorskiego, oświadczam niniejszem publicz-

wa instytucja konserwatorska, t. zw. „Węgierski wydział krajowy dla zabytków sztuki“, a to na mocy nowej znakomitej węgierskiej ustawy o konserwacji zabytków nieruchomych. (ogłoszonej jako t. zw. artykuł XXXIX z r. 1881 dnia 28 maja tegoż roku), która kształciła się na wybornych wzorach ustawodawstwa konserwatorskiego Włoch i Francji

Przyjaźniejsze usposobienie rządu austriackiego (przedlitawskiego) dla idei racjonalnego konserwatorstwa

„nie, iż gotów jestem najchętniej udzielać „zupełnie bezinteresownie każdemu zgłaszającemu się do mnie wszelkich możliwych rad, wyjaśnień i wskazówek w sprawach urzędowo- i jurydyczno-konserwatorskich“.

Dr. Włodzimierz Demetrykiewicz

„Kraków d. 18 kwietnia 1885 r., ulica „Jagiellońska Nr. 6. II. piętro“.

zabytków doprowadziło w Austrii w r. 1873 do radykalnej reorganizacji centralnej komisji konserwatorskiej wraz z zapowiedzią postępowych reform w państwie na tem polu. Zwrot ten spowodowany został w części przez zdrowszy ogólny kierunek polityki wewnętrznej, zrywający z tradycjami średniowiecznymi oraz reminiscencjami absolutyzmu a przejmujący się natomiast coraz więcej postępowymi zasadami nowożytnego państwa konstytucyjnego, w części zaś przez bijące w oczy przykłady nowych urządzeń konserwatorskich za granicą a zwłaszcza we Włoszech, Francji i Prusiech. Na mocy postanowienia cesarskiego z 18 lipca 1873, publikowanego rozporządzeniem ministra wyznań i oświaty z dnia 21 tegoż miesiąca w dzienniku ust. p. (Nr. 131) powołaną została do życia nowa komisja kon-

1. 11730. — Jur. Ztg. z r. 1884 N. 51.)

9. [Do §. 21. gal. pr. cyw.] W sporze przeprowadzonym według zwyczajnego postępowania ustnego sąd wyższy na apelację pozwanego zniósł wyrok I. inst. i gdy postępowanie pod wielu względami było niedokładne, zarządził jego uzupełnienie po myśli §. 20 powsz. [§. 21 galic.] pr. cyw. i rezolucji z 11. września 1784 r. N. 336 Zb. pr. s. — Przeciw temu zarządzeniu powódka wniosła rekurs rewizyjny, twierdząc, że obie strony przez adwokatów były zastąpione. — Najw. Tryb. sąd. odrzucił rekurs rew., ponieważ według zgodnych ze stanem rzeczy powodów sądu apel postępowanie tak dalece było niedokładne, iż wyrok uzasadniony nie może być wydany, zatem znwienie rozprawy przepisem §. 21. g. pr. c. i pomienionej rezolucji jest usprawiedliwione; — ponieważ dalej nie stoi temu na przeszkodzie przepis dekr. ndw. z 15. stycznia 1787 r. N. 620 Zb. pr. s., gdyż powódka nie stawała w sądzie pod zastępstwem adwokata, lecz dała sobie tylko swe pisma (replikę i tryplikę) ułożyć przez adwokata i złożyła przy rozprawie przyniesione z sobą gotowe pisma — które to postępowanie zresztą według dekr. ndw. z 25. listop. 1839 nie powinno było być dopuszczonem. — (Orz. najw. Tryb. s. z 19. sierpnia 1884 r. l. 9409).

10. [Do §. 415 gal. pr. c.] Egzekucyjne przyznanie na własność jest środkiem, przez przepis §. 314 powsz. [§. 415 gal.] pr. c. nie wyłączonym, użycia przymusowo kompenzacji. — (Orz. najw. Tryb. s. z 10 lipca 1884 r. l. 8757. — *Pravnik cz.* z r. 1884 r. str. 814.)

11. [Do §. 455 galic. pr. c.] Tak zwane egzekucyjne przeszukanie kieszeń i osoby może u egzekwowanego nie tylko w jego mieszkaniu lecz także po za temże być przedsięwziętem, ponieważ §. 342 powsz. (§. 455 gal.) pr. c. nie zawiera ograniczenia odnośnie do miejsca przedsięwzięcia egzekucji, ponieważ nie masz postanowienia nastawy, któreby przeszkadzało przeprowadzić czynność egzekucyjną wszędzie, gdzie takowa stosownie może być przedsięwzięta i ponieważ wykonawca egzekucji, któremu w razie potrzeby sąd potrzebnych udzieli wskazówek, jest obowiązany, czuwać nad tem, by przy przeprowadzeniu egzekucji ani praw trzeciej osoby nie naruszono, ani też interesu

publicznego narażono. — (Orz. n. Tr. s. z 16. grudnia 1884 r. l. 13897. — *Jur. Bl.* z r. 1885 N. 4.)

12. [Do §. 51 post. sum.] Rewizja wniesiona przeciw sformułowaniu przysięgi stanowczej w sporze sumarycznym dopiero w II. instan. orzeczonej, jest nadzwyczajną i niedopuszczalną. (Orz. u. Tr. s. z 8 paźdz. 1884 r. l. 10944. — *Jur. Ztg.* z r. 1884 N. 49).

13. [Do §. 1. post. w spr. dzierz.] Skarga o wynagrodzenie szkody z powodu przedwczesnego rozwiązania stosunku dzierzawnego jest skargą ściśle osobistą i należy ją wnieść u instancji osobistej pozwanego, ponieważ dotyczy się nie dochodzenia jakiego prawa z kontraktu dzierzawnego, jak to powiada §. 1. ces. rozp. z 16. lutego 1858 r. N. 213 dz. pr. p., lecz odszkodowania, które, jakkolwiek z powodu kontraktu dzierzawnego, lecz po za nim, li tylko na §. 1120 k. cyw. polega. (Orz. naj. Tr. s. z 20. listop. 1884 r. l. 11812. — *Jur. Ztg.* z r. 1884 N. 52.)

14. [Do §. 1. post. prowiz.] O naruszeniu posiadania praw wodnych orzekają sądy, jak w ogóle o naruszeniu posiadania praw prywatnych. — (Orz. naj. Tr. s. z 13. czerwca 1884 r. l. 6488. — *Jur. Ztg.* z r. 1885 N. 1.)

Sprawy tabularne.

Rozporz. ministr. sprawiedl. z 25. lutego 1885. r. l. 3147

co do używania przez sądy map katastralnych i operatów ewidencyjnych w celach zakładania ksiąg gruntowych.

Doniesiono ministerstwu spraw, że pewnemu sądowi powiat urząd podatkowy w jego siedzibie się znajdujący odmówił wydania potrzebnych do zakładania nowych ksiąg gruntowych operatów katastralnych powołując się na przepis §. 58 nst. z 23 maja 1883 r. (N. 83 Dz. pr. p.).

Za staraniem min. spr. wydało min. skarbu do kraj. dyrekcji skarbu nad owym urzędem podatk. przelozonej następujące rozp. z 14. lutego 1885 r. l. 3446:

„Ustawy i rozpp. wykonawcze o zakładaniu nowych ksiąg grunt. wychodzą z przypuszczenia, że daty katastru podatku gruntowego stanowić mają podstawę tego założenia.

Po myśli ust. z 23 maja 1883 r. (N. 82 Dz. pr. p.) co do częściowej zmiany §§. 74 i 76 pow. ustawy hip., tudzież według ust. z 23 maja 1883 r. (Nr. 83 Dz. pr. p.) o ewidencji katastru podatku grunt., sądom tabularnym i organom katastralnym wskazanem jest ciągłe wzajemne porozumiewanie się. Nie może to tedy także być zamiarem ministerstwa sk., by sądom tabul. odmawiano operatów katastr. tam, gdzie takowe bez uszczerbku dla służby ewidencyjnej sądom do użytku mogą być pozostawione. To ostatnie wtedy zachodzi, gdy sąd pow. żąda operatów katastr. do potrzebnych kn zakładaniu nowych ksiąg gruntowych robót przygotowawczych, które nie po za siedzibą sądu pow. i urzędu podat. lecz w lokaln. urzędowym sądu pow. mają być przedsięwzięte.

Poleca się przeto Dyrekcji, by zarządziła, iżby sądom powiat. na każde żądanie do użycia w urzędowym lokalu sądu względnie w urzędzie ksiąg gruntowych wydawano operaty katastr. do zakładania nowej ks. grunt. potrzebne, a mianowicie: protokół parcel z dodatkami, arkusze posiadania gruntów, spis posiadaczy gruntów, a ewentualnie także szkice indykacyjne.

Rozumnie się przez się, że jeżeli operaty te właśnie do robót ewidencyjnych, względnie do repartycji podatków, urzędnikom pomiarowym, względnie urzędowi podatk. są potrzebne, wydanie ich dopiero w czasie, gdy takowe do tych czynności są zbędne, nastąpić może.

W tym względzie urzędnik pomiarowy lub urząd podatkowy sądowi pow. dla umożliwienia odpowiedniego podziału prac. od wypadku do wypadku bezzwłocznie udzielić winien potrzebnych wiadomości“.

Ministr. spr. nwiadamia Sądy o tem rozp. min. sk. a zarazem poleca, by rekwizycje swe z reguły tylko na operaty jednej gminy katastr. ograniczały i by takowe w najkrótszym czasie, ewentualnie zaraz w dniu, w którym nadejdzie odnośne żądanie, zwracano. Należy również operaty otrzymane, o ile to tylko możliwe, szanować i nie wolno dopuszczać się żadnych w nich zmian, jakiegokolwiek bądź rodzaju.

serwatorska, tym razem pod nazwą: „C. k. komisji centralnej dla badania i konserwacji zabytków sztuki i pomników historycznych“ (k. k. Central-Commission zur Erforschung und Erhaltung der Kunst-und historischen Denkmale), oraz nadany dla niej statut, określający jej zakres działania, atrybucje i stanowisko. Według pomienionego »statutu« składa się obecnie komisja konserwatorska z prezydenta, mianowanego stale przez cesarza, oraz 15 członków, mianowanych na lat 5 przez ministra oświaty, z pomiędzy mężów, których działalność na polu prac plastycznych, archeologii i badań historycznych powszechnie zyskała sobie »uznanie«. Jako organy podwładne komisji centralnej, mające wspierać jej działalność po prowincjach, mianowani bywają przez tegoż ministra na przedstawienie komi-

sji, również na przeciąg lat 5 t. zw. »konserwatorowie« z terytorjalnie i przedmiotowo ściśle ograniczonym zakresem działania, obok których stoją jeszcze t. zw. »korespondenci komisji centralnej«, mianowani przez nią samą dożywotnie jako organy, mające głównie sposobem informacji i badań naukowych przyczyniać się do sprawy konserwatorstwa.

Tyle po krótko o dzisiejszej hierarchicznej organizacji urzędów konserwatorskich w Austrii. Postanowienie cesarskie z 18 lipca 1873, nadające nowy statut komisji centralnej konserwatorskiej, nie jest zwyczajnem organizacyjnem lub administracyjnem zarządzeniem, tylko raczej normą prawną z rodzaju tych, które w umiejętności prawa politycznego znane są pod nazwą »rozporządzeń praeter legem«, ile że pozytywnie wydanie je-

go opiera się jedynie na przepisach art. 2 i II. ustawy zasadniczej państwa z 21 grudnia 1867 r. (Nr. 145 dz. u. p.) o wykonywaniu władzy rządowej i wykonawczej.

Miało ono posłużyć w przyszłości za podstawę i punkt wyjścia do dalszych urządzeń i reform ustawodawczych w dziedzinie konserwatorstwa, §. 8. bowiem tegoż rozporządzenia zapowiedział wydanie całego szeregu pomniejszych przepisów prawnych, mających doraźnie uregulować opiekę państwa nad zabytkami przeszłości, zanimby rozleglejsze i głębiej w rzecz wnikaające reformy co do tej materji, o których znowu mówił §. 16⁸⁾, na drodze konstytucyjnego ustawodaw-

⁸⁾ §. 16: »Komisja centralna winna to wszystko przygotować i we wnioski sformułować, co na drodze państwowego ustawodawstwa do zupełnego przeprowadzenia wytkniętych sobie zadań jest potrzebnem«.

Rozporządzenie ministr. sprawiedl. z 6. kwietnia 1885 r. l. 20217 ex 1884.

co do wpływania sądów na strony w postępowaniu sprostowawczem z powodu zakładania ksiąg gruntowych.

Minist. sprawiedl. powzięło przekonanie, że strony nie w odpowiedniej mierze użytek robią z postępowania sprostowawczego z powodu zakładania nowych ksiąg gruntowych wdrożonego, czy to z nieświadomości o znaczeniu tego postępowania, czy też z niedbalstwa. Mianowicie zwykli posiadacze mniejszych gruntów często zaniedbywać zgłoszenia w ustanowionym terminie edyktałum swego prawa własności według §. 7. a) ust. z 25 lipca 1871 r. Nr. 96 Dz. pr. p., jakkolwiek stan posiadania hipoteczny nie zgadza się z faktycznym. Skutkiem tego musi potem co do takich gruntów dla doprowadzenia księgi gruntowej do zgodności z katastrzem, urzędowanie w § 3. ust. z 23 maja 1883 r. Nr. 82 Dz. pr. p. przepisane być przeprowadzonym, przyczem jednak znaczne przedstawiają się trudności w dodatkowym ustaleniu porządku dowolucyjnego, szczególnie przy tak zwanych wolnych gruntach mniejszej wartości.

Gdy usunięcie luk w hipotecznym porządku dowolucyjnym przy założeniu księgi grunt spozstrzeżonych niewątpliwie odpowiada celowi postępowania sprostowawczego, z kąd też §. 23. ust. z 25 lipca 1871 r. Nr. 96 Dz. pr. p. postanawia, że starać się należy o odpowiednie pouczenie stron o znaczeniu tego postępowania, przeto poleca się Sądom, by, o ileby to dotąd nie było w zwyczaju, w toku postępowania sprostowawczego przez stosowne wpływanie na strony gorliwie się starały o ustalenie brakującego w stanie hipotecznym porządku, w razie potrzeby zawzywając strony, zgłoszenia do protokołu przyjmując i dalsze ustawą wskazane postępowanie przeprowadzając.

Praktyka tabularna.

(Do kwestji tabularnego wydzielenia gruntów z ciał tabularnych).

W N. 6 z d. 25. marca r. b. podaliśmy w rubryce „Praktyka tabularna“ na-

stwa państwowego przygotowane i w życie wprowadzone być mogły. Udział komisji nie tylko w wykonaniu ale w samem ułożeniu przyobiecanych postanowień prawnych wyraźnie został przy tem zastrzeżony. Istotnie przepisy prawne, zapowiedziane §em 8. ce sarskiego postanowienia i na nim oparte, zaczęły się niebawem ukazywać, a do najważniejszych należą: rozporządzenie ministra oświaty z 26 listopada 1874 L. 16.443, zawierające regulamin (Geschäftsordnung) czynności komisji konserwatorskiej, rozporządzenie ministra z 4 grudnia 1874 L. 7933, zawierające instrukcją dla trzech sekcji, na jakie się komisja rozpada i rozp. ministra z d. 14 września 1875 L. 9613, zawierające obszerną i szczegółową instrukcję urzędową dla c. k. konserwatorów. Powyższe rozporządzenia, wraz ze statutem komi-

szego czasopisma, orzeczenie c. k. Sądu krajowego w K. z d. 22 października 1884 L. 16013, zatwierdzające odmowną uchwałę Igo Sędziego z d. 26 czerwca 1884 l. 13967, mocą której prośbie Alojzego A. o wydzielenie z dóbr W. różnych parcel odmówiono, z powodów tamże naprowadzonych a między innymi także z tego powodu, iż podający stosownie do przepisu rozporz. minister. z d. 30 czerwca 1858 N. 100 Dz. p. p. nie przedłożył przyzwolenia c. k. Namiestnictwa na utworzenie nowego ciała tabularnego.

W skutek tego Alojzy A. wniósł do c. k. Namiestnictwa we Lwowie prośbę o przywołanie na utworzenie nowego ciała tabularnego.

C. k. Namiestnictwo reskryptem z d. 8. stycznia 1885 l. 80608 zwróciło podanie Alojzego A. bez skutku z tem nadmienieniem, że w myśl § 3 ustawy z dnia 10. marca 1874 L. 29 Dz. p. p. c. k. Namiestnictwo jest wprawdzie powołane do wydawania opinji w razie zachodzącej wątpliwości czy dobra jakie uważane być mają za tabularne, lecz tylko na żądanie dotyczących sądów a nie wskutek podania stron prywatnych, oraz że, gdy ustawą z dnia 1. listopada 1868 L. 25 Dz. u. kr. zniesioną została niepodzielność posiadłości ziemskich i dowolne rozporządzanie takową bez zezwolenia władz politycznych dopuszczonem zostało, nie widzi się również c. k. Namiestnictwo upoważnionem do wydawania zezwoleń na utworzenie nowych ciał tabularnych.

Alojzy A. wniósł potem do Sądu powtórna prośbę o wydzielenie tych samych parcel dołączając do niej powyższe orzeczenie c. k. Namiestnictwa, a c. k. Sąd krajowy uchwałą z dnia 20. lutego 1885 l. 2875 przychylił się do tejże prośby i żądanego wydzielenia dozwolił.

Uwaga Redakcji. Zwracamy uwagę na artykuł w kwestji tu poruszonej w num. 2 „Urzednika i Prawnika“ z r. b. (str. 11.) zamieszczony i na naszą doń uwagę, a zarazem wyrażamy powszechnie życzenie, by celem stanowczego już raz urzędzonej tej ciągłej powtarzającej się kwestji, wspomniane w po-

stawi centralnej, stanowią po dziś dzień istotną podstawę organizacji i ciągłości opieki prawnej państwa dla zabytków przeszłości w Austrii, tem bardziej, gdy normy prawne, zapowiedziane w §. 16 statutu komisji centr. dotąd nie tylko wprowadzone, ale nawet przygotowane nie zostały. Wprawdzie stosunkowo wcześniej, bo już w r. 1875, jak można sądzić ze wzmianki w urzędowym sprawozdaniu komisji centr.⁹⁾, spotykamy ślady usiłowań, mających na celu wygotowanie projektów odnośnych ustaw przez komisję konserwatorską¹⁰⁾ i wy-

⁹⁾ obacz Mittheilungen d. C. C. tom z r. 1876 str. VII, porównaj zresztą także Mittheilungen z r. 1882 str. VIII oraz z r. 1883 str. VIII.

¹⁰⁾ W łonie komisji centralnej powstał nawet w tym celu osobny komitet pod nazwą: »Das Comité in Angelegenheit der Erzielung einer Staats-Gesetzgebung zum Schutze der Denkmale«. Z innych komitetów, ustanowionych dla specjalnych zadań stałe

wyższym artykule rokowania między ministerstwami spraw wewnętrznych a sprawiedliwości czem rychlej do stanowczego doprowadzily rezultatu

ADMINISTRACJA.

Normalja administracyjne.

Sprawy zdrowotne.

(Ciąg dalszy z Nr. 6 i 7.)

Pokrycie kosztów perjodycznych podróży lekarzy i weterynarzy powiatowych.

Okólnik c. k. Namiestnictwa z dnia 26 czerwca 1879 l. 32000.

Rozporządzeniem z 18 stycznia 1879 l. 15427 zezwoliło c. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych, by koszta z powodu perjodycznych podróży c. k. lekarzy powiatowych, c. k. asystentów i weterynarzy powiatowych (§. 8. lit. c. ustawy z 30 kwietnia 1870 względnie §. 14. lit. b. Dz. u. p. l. 68), zanim wysokość udzielić się mających ryczałtów za takie podróże zostanie wyznaczoną, były pokrywane każdorazowo na podstawie partykularzy ułożonych według obowiązujących przepisów

Z tej przyczyny należy polecić urzędnikom sanitarnym powiatowym, by jeszcze w bieżącym roku przedsiębrali zwiedzenie powiatu, mianowicie tych miejscowości, których dla braku tamże czynności sanitarnych tego roku jeszcze nie zwiedzili Partykularze z tych podróży należy przedkładać osobno z wyraźnem podaniem „za podróże perjodyczne“.

W tych podróżach mają urzędnicy sanitarni baczyć przedewszystkiem czy agendy sanitarne wchodzące w pośredni i bezpośredni zakres gmin (§. 3 i 4 powołanej ustawy) są odpowiednio wykonywane, — przedewszystkiem mają prowadzić ewidencję podrzutków, głuchoniemych, obłąkanych i kretynów w zakładach publicznych nie umieszczonych (§. 3 lit. c.) i w tym celu sprawdzać wykazy naczelników gminnych i duszpasterzy; mają dalej przekonać się, czy i jak sąsądzone trupiarnie i jak utrzymane cmentarze (§. 3 lit. d), czy są wy-

wiązanie się przez to z obowiązku włożonego na nią przez §. 16. statutu, mimo tego wszystkiego jednak po dziś dzień nie doczekaliśmy się żadnych pozytywnych w tym względzie rezultatów. Kto tu właściwie zawinił, jakie zaszyły przeszkody, które sparaliżowały dotyczącą czynność komisji i wywołały w odnośnych jej pracach przerwę i zastój, tak że, powiedzmy śmiało, zmarnowano przeszło całych dziesięć lat i o tyleż czasu cofnięto racjonalne odrodzenie państwowego konserwatorstwa w Austrii, tego tu rozbierać z umysłu nie chcemy

w łonie komisji centralnej zasługują na szczególną wzmiankę jeszcze następujące: »Das Comité zur Ueberwachung der Restaurierung von alten Gemälden«, oraz: »Das Comité für die Inventarisierung der Kunst- und historischen Denkmale des osterreichischen Kaiserstaates«.

konywane przepisy co do targów na bydło, paszportów bydła, rzeźalni i ścierwisk (§ 3 lit. e. i f).

Z każdorazowej podróży ma być przedłożone krótkie sprawozdanie.

Urzędnik sanitarny nie ma zwiedzać w każdym roku wszystkie gminy powiatu, lecz przedewszystkiem wybrać te gminy, których jak wyżej powiedziano nie miał sposobności zwiedzić w bieżącym roku z jakiego specjalnego powodu, a które znane są ze złych stosunków sanitarnych.

C. k. Starostwa rzeczą jest, wskazać pisemnie miejscowości, do których urzędnik sanitarny w czasie perjodycznej podróży ma się udać w czasie wolnym od innych czynności sanitarnych za zgłoszeniem się do c. k. Starosty, nie musi on jednak takowych odbywać nieprzerwanie.

Starosta zechce jednak baczyć, by fundusz sanitarny nie był narażony na większe wydatki wskutek nieusprawiedliwionych i nie koniecznych potrzebnych powrotów do miejsca zamieszkania rachunkodawcy.

Instrukcja dla lekarzy przy układaniu partykularzów za szczepienie wydana okólnikiem c. k. Namiestnictwa z dnia 6 lipca 1879 r. l. 33641.

Odnosnie do okólnika z dnia 18 marca 1877 roku l. 14377 i z dnia 31 stycznia 1879 roku l. 62331 należy lekarzom, którym szczepienie ospy bywa poruczone, polecić:

1. by do partykularzy za szczepienie dołączali:

a) polecenie c. k. starosty ze spisem miejscowości podanych w topograficznym położeniu z wyjątkiem c. k. urzędników sanitarnych,

b) potwierdzenie z odbytej czynności według wzoru A. udzielonego rozporządzeniem z dnia 30 stycznia 1879 r. l. 62331.

2. by w partykularzach zarachowywali podróże od miejscowości do miejscowości w tym porządku, w którym takowe są podane w poleceniu c. k. Starostwa;

3. by w pierwszej rubryce partykularza odpowiadającego przepisom rozporządzenia z d. 18 marca 1877 roku l. 14377 podawali dzień rzeczywiście dokonanej czynności t. j. dzień skutecznego szczepienia bez względu na to,

czyli te dni następują po sobie w porządku lub nie, gdyż lekarzowi szczepiącemu jest wolno dojeżdżać kiedy chce w oznaczonym czasie do miejsca szczepienia.

Odpowiednio do ilości szczepionych, rewidowanych i t. p. i przebytej podróży, może być dzień ten kilkakrotnie zarachowany.

Wzór A

UWAGA			
1) Ilość rewidowanych 2) Ilość powtórnie szczepionych 3) Ilość szczepionych, potwierdzona przez delegata, duszpastersza lub wójta	38 rewidowanych 12 powt. szczepionych 20 szczepionych		Podpis Pieczęć gminna.
Miesiąc i dzień rewizji	10		
Ilość szczepionych potwierdzona przez delegata, Rady powiatowej, duszpasterza lub wójta	58	Podpis	Pieczęć gminna
Miesiąc i dzień szczepienia	2/3		
Nazwisko miejscowości do szczepienia przydzielonych lekarzowi X. X.	X. X.		

4. by podróże które lekarz szczepiący, a tem samem i urzędnik sanitarny przedsięwzię w skutek osobnego polecenia Starostwa z miej-

scą szczepienia do innej miejscowości w celu przeprowadzenia jakiegokolwiek czynności sanitarnej, były w całości podane w partykularzu w którym odnośnie kosztu są zarachowane.

(C. d. n)

Praktyka administracyjna.

Zasady orzeczeń władz centralnych.

(Orzec. Trybunału stanu).

60. Wytlumaczenia i znaczenia wyrazów „większa posiadłość ziemska“ i „posiadacz dóbr tabularnych“ („grosser Grundbesitz“, „Besitzer landtäfl. Güter“), użytych w statutach krajowych i w konstytucji państwowej, li tylko w postanowieniach prawa publicznego, według ich ducha i ich między sobą związku rozumianych, nie zaś w normach prywatnoprawnych kod. cyw., szukać i znaczyć można. — Otóż tak państwowa ustawa zasadnicza o reprezentacji państwa, jak też wszelkie statuty krajowe polegają na zasadzie zastępstwa interesów. Jeżeli tedy ustawy te osobną klasę wyborców z większej posiadłości ziemskiej, a osobną z miast itd. utworzyły, to z tą wnoszą należy, że pod wyrazem „większy posiadacz ziemski“ („Grossgrundbesitzer“) li tylko posiadaczy większych dóbr ziemskich, nie zaś także posiadaczy domów w miastach rozumieć chciały. Z pojęciami temi zgadza się zresztą także zupełnie powszechnie przyjęty w potocznej mowie zwyczaj. (Orzec. Trybunału stanu z 16. paźdz. 1884 r. ll. 182, 183, 184).

61. [Do art. IV. ust. zasad z 21 grudnia 1867 r. N 142. Dz pr p.].

Policyjne wydalenie jest uzasadnione, gdy wydalony, z powodu właściwej istoty czynów przezeń faktycznie ze szkodą cudzego majątku popełnionych, ujawnił się jako taki krydatariusz, który przedstawia się jako osobistość niebezpieczna dla cudzej własności lub cudzego majątku szczególnie w miejscu dotychczasowego swego pobytu i jego okolicy, ponieważ stosunki lokalne i socjalne własnie tego miejsca nastęrczyłyby mu łatwą sposobność, by dalej prowadził

i zadawałamy się samem skonstatowaniem faktów, dodając uwagę¹¹⁾, że według postanowień obowiązującej obecnie w Austrii konstytucji, (§§. 11 i 12 ustawy zasadniczej o reprezentacji Państwa z dnia 21. grudnia 1867 Nr. 141 dz. u. p. jako też §. 18 statutu krajowego galicyjskiego z d. 26 lutego 1861 Nr. 20 dz. u. p.) uchwalenie ustaw konserwatorskich należy prawie wyłącznie do konstytucyjnego zakresu sejmiku krajowego, nie zaś rady państwa. Ta ostatnia powołaną byłaby (na zasadzie §. 2. ustawy z 21. grudnia 1867 Nr. 146 dz. u. p. o sprawach wspólnych obu połowom monarchji i sposobie ich traktowania oraz §. 11 ustawy o reprezentacji państwa) tylko do ustawodawczego uregulowania kwestji

¹¹⁾ Podobne uwagi podnoszono i w komisji centralnej, porównaj Mittheilungen z r. 1882 str. VIII.

wywozu zabytków za granicę, jako sprawy stojącej w bezpośrednim związku z obrotem handlowym.

W porównaniu do dawniejszej komisji konserwatorskiej, jaka istniała przed rokiem 1873, doznała nowa komisja centralna, dziś istniejąca, znacznego rozszerzenia swego przedmiotowego zakresu działania przez nowy statut i zostające z nim w bezpośrednim związku późniejsze rozporządzenia. Nie zapuszczając się w szczegóły nadmienimy tylko, że w myśl pomienionych przepisów rozciąga się opieka konserwatorska w Austrii dziś do następujących trzech grup zabytków:

1) Do przedmiotów z czasów przedhistorycznych oraz przedmiotów starożytnej sztuki klasycznej (greckiej i rzymskiej).

2) Do przedmiotów architektury, rzeźby i malarstwa, oraz sztuki ry-

sunkowej z wieków średnich i czasów nowszych aż po koniec wieku XVIII.

3) Do pomników historycznych wszelkiego rodzaju, przedewszystkiem zaś zabytków pisemnych i archiwalnych, poczynsz od najdawniejszych czasów, aż do końca wieku XVIII.

Stosownie do podziału zabytków na te trzy grupy rozpada się także wewnętrzna organizacja komisji na trzy odrębne oddziały czyli sekcje i dla zabytków każdej z tych trzech kategorii osobni po prowincjach ustanawiani bywają z reguły konserwatorowie. Tak też jest i w Galicji¹²⁾.

¹²⁾ Od r. 1873 podzielona jest cała Galicja na dwa okręgi konserwatorskie: wschodni (lwowski) i zachodni (krakowski). W każdym okręgu zabytki każdej grupy mają w zasadzie swego osobnego konserwatora, w praktyce jest jednak nieco odmiennie, ho w okręgu krakowskim posady konserwatorów zabytków pierwszej i drugiej kategorii są ciągle faktycznie połączone w jednej osobie, t. j. w osobie prof. Łepkowskiego, zaś w okręgu lwowskim dla zabytków

swą poprzednią tamże czynność, dla interesów publicznych w pomienionym kierunku szkodliwą. — Wyrokiem karnym sądu powiatowego uznano żalącego się winnym występku przeciw bezpieczeństwu własności z §. 486 u. karn. Podstawą faktyczną tego wyroku były różnorodne przez skazanego w ciągu kilku lat szczególnie w W. popełnione czyny, według których zbytkiem i zmyśleniem posiadania wartościowych przedmiotów majątkowych i udziałów w zyskownych przedsiębiorstwach dawał sobie pozór człowieka bogatego i w częstej styczności z osobami zamożnymi należącymi do znamienitych warstw społecznych w W. wyzyskiwał ich zaufanie, by wyludzać od nich znaczne sumy pożyczkowe, których zwrócenie było mu wprost nie możebne. Jakkolwiek tedy z tąd, że §. 486 mieści się w 11. rozdz. II. części kod. k. nie można ogólnego wysnuć wniosku, że każdy występku zawinionej krydy z §. 486 k. k. winnym uznany, już dla tego samego jako osobistość niebezpieczna dla cudzej własności może być oznaczony, to jednak z zestawienia i ocenienia powyższych faktów i stosunków w niniejszym wypadku sądownie sprawdzonych Trybunał stanu przyjść musiał do przekonania, że żalącego się ze względu na zachodzące tutaj powyżej podane kryteria za taką niebezpieczną osobistość uznać należy, że przeto policyjne jego wydalenie (§. 249. k. k.) jest uzasadnione. (Orz. Tryb. stanu z 12 stycznia 1885 r. l. 6).

62. [Do ust. o stowarzyszeniach z 15 listop. 1867 r. N. 134 Dz. pr. p.]. Jeżeli rezolucja dyrekcji policji, w najw. instancjach zatwierdzona, wyraża tylko zdanie o objętości celu stowarzyszenia w statutach wyrażonego i z tem łączy wezwanie do uzupełnienia statutów, nie tamując przytem działalności stowarzyszenia, to w takiej rezolucji nie można jeszcze upatrywać czynnego i rzeczywistego ograniczenia swobodnej działalności stowarzyszenia, konstytucją zapewnionej, a Trybunał stanu nie ma jeszcze obecnie powodu wchodzić w rozbiór i ocenienie kwestji, czy pewne w stowarzyszeniu faktycznie istniejące sekcje, będące przedmiotem owego zdania dyr. pol., prawnie istnieć mogą na podstawie teraźniejszych statutów stowarzyszenia. (Orzeczn. Tryb. stanu z 12. stycznia 1885 r. l. 5.).

Jakkolwiek naukowa podstawa obecnie obowiązujących w Austrii przepisów prawnych konserwatorskich stoi na właściwej wyżynie i odpowiada mniej więcej dzisiejszym wymaga-

trzeciej kategorii urzęduje z konserwatorów w ten sposób, iż ks. kan. Pietruszewicz jest tam konserwatorem zabytków archiwalnych ruskich, zaś prof. Liske takichże zabytków, o ile one ruskimi nie są, czyli summa summarum ma Galicja obecnie razem konserwatorów 6, z tych 2, t. j. prof. Łepkowski (dla zabytków I i II grupy) i prof. Bobrzyński (dla III grupy), urzędują w Krakowie, a czterech t. j. prof. Cwiłkiński (dla zabytków I grupy), hr. Wojciech Dziechuszycki (dla II grupy), ks. Pietruszewicz (III ruskie), prof. Liske (III nieruskie) we Lwowie. Przypominamy także i tę okoliczność, że w roku bieżącym (porównaj »Mittheilungen« z roku 1881, str. II) kończy się 5-letni mandat urzędowy prawie wszystkich konserwatorów austriackich, więc i galicyjskich, i że kwestja terytorjalnej rozległości okręgów oraz obsadzenia posad konserwatorskich w Galicji, znowu niebawem stanie się przedmiotem dyskusji w komisji centralnej. — Korespondentów komisji konserwatorskiej jest obecnie w Galicji ośmiu, t. j. p. Edward Pawłowicz, kustosz muzeum Ossol., JEks. Paweł Popiel były konserwator, p. Karol Rogawski w Olpinach, hrabia Kazimierz Stadnicki, ks. biskup Jan Stupnicki, prof. Szaraniewicz, prof. Julian Zacharjewicz, a wreszcie Władysław Zawadzki.

63. [Do §. 4. ust. o zgrom. z 15 listop. 1867 r. N. 135 Dz. pr. p.)

Żalący się został dn. 7. czerwca posłem do Rady państwa wybranym, a zwołał na dzień o 3 miesiące późniejszy zgromadzenie wyborców. Zgromadzenie to miało tedy odbyć się dawno po czasie rozpisanych i przedsięwziętych wyborów; nie mogło przeto doń być zastosowane wyjątkowe postanowienie §. 4. ust. o zgrom. (Orzeczn. Tryb. stanu z 17. stycznia 1885 r. l. 14 i 15).

SPRAWY KOLEJOWE.

Żądania urzędników kolejowych.

Niedawno temu pojawiła się w Wiedniu broszura pod napisem: „Unter dem geflügelten Rad“, z wielkim ciepłem napisana, której autor bezimienny widocznie z własnego cierpkiego doświadczenia w życiu i w kolejowym zawodzie nabytego, czerpie swe uwagi i wskazówki odnoszące się do smutnej doli urzędników kolejowych i do środków jakimiby jej zaradzić należało. Poglądy i życzenia tam wypowiedziane wyrażaliśmy wprawdzie już niejednokrotnie w piśmie naszym, mimo to nie wahamy się, powtórzyć je tutaj w krótkim streszczeniu, gdyż trafiają one w same jądro potrzeb urzędników kolejowych.

Autor zaznacza, że wielka masa tych, którzy przy kolejach żelaznych są ustanowieni, jest bardzo źle opłacaną i że równie złem jest bezpieczeństwo prawne ich stanowiska. Pod pierwszym względem przedstawia on drastycznie początek kariery urzędniczej kolejowego urzędnika, przechodzi dalszą jego drogę, na której zwolna znika nadzieja, by ustąpić miejsca ponurej rezy-

gnacji, i dochodzi do wniosku, że zupełnie dobrze ukwalifikowany urzędnik kolejowy przeciętnie dopiero w 40. roku życia osiąga płacę 800 do 1000 zł.; konduktor zaś lub sługa od pakunków w ogóle zaledwie 600 do 800 zł. stałej płacy otrzymać może, i to w najlepszym razie dopiero w wieku między 40. a 50. rokiem życia. Naturalne to jest dalej, że urzędnik kolejowy dąży do tego, by mieć kiedyś przecież swe własne ognisko domowe, jak też, że przy skromnej swej płacy i przy skromnych widokach na przyszłość rzadko kiedy znajdzie narzeczoną zamożną. Tak powstają rodziny, których egzystencji podstawę płaca męża o 700 do 1000 zł. stanowi; pół biedy jeszcze póki rodzina się nie pomnoży, ale jak tu z taką płacą bodaj jako tako przyzwoicie utrzymać się z dwojgiem lub trojgiem dzieci — zwłaszcza w miastach stołecznych? Stanowisko tedy drobnych urzędników i służb kolejowych wcale nie jest do pozazdroszczenia. Nadzieje młodych aspirantów bywają tu bezwzględnie wyzyskiwane, nadzieje te ciągle się podtrzymuje, aż oni zadrętwieją i nie są już zdolni do innego zarobku, poczem im po długoletniej, nieskazitelnej i gorliwej służbie skromna posada bywa udzielana; tem zaś zapisują się oni „stale“ tak jak przedsiębiorstwu, tak i walce z niedostatkiem i nędzą, jeżeli już zaraz z początku nie mogą się poszczycić możną protekcją, — a takich — nie wielu.

Podobnie i co do kwestji prawnego bezpieczeństwa, nie jedną gorzką prawdę autor podaje. Przedsiębiorstwo kolejowe — powiada on — według dotychczasowego stanu rzeczy służących przy niem zupełnie ma w swem ręku

stan odnośnego dzisiejszego ustawodawstwa zaprzecza tym twierdzeniom. Organy konserwatorskie państwowe nie mają spełniać wyłącznie zadań naukowych i służyć tylko umiejętności, lecz owszem obowiązujące prawo przyznaje im do pewnego stopnia także, przedewszystkiem komisji centralnej i konserwatorom, stanowisko i atrybucje rzeczywistych władz publicznych w ścisłem tego słowa znaczeniu¹⁵⁾. (Dok nast.).

niom historii sztuki i archeologii, to jednak musimy je nazwać niezadawalniającymi ze stanowiska ściśle jurydycznego, o ile zwłaszcza dotknięty w tych przepisach jest stosunek władzy publicznej do własności i innych praw prywatnych osób, posiadających zabytki. W tym ostatnim kierunku reforma jest niezbędnie potrzebną i rzeczą niecierpiącą zwłoki. Wypowiadając powyższe zdanie, nie mamy jednak bynajmniej zamiaru solidaryzować się z dość rozpowszechnionem u nas mniemaniem, że dzisiejsze stanowisko organów konserwatorskich w Austrii zupełnie jest bezsilne, a przestąpienie nakazów lub zakazów, wydanych w interesie zachowania zabytków, z góry bezkarne. Kto tak twierdzi, ten się myli stanowczo, gdyż

stan odnośnego dzisiejszego ustawodawstwa zaprzecza tym twierdzeniom. Organy konserwatorskie państwowe nie mają spełniać wyłącznie zadań naukowych i służyć tylko umiejętności, lecz owszem obowiązujące prawo przyznaje im do pewnego stopnia także, przedewszystkiem komisji centralnej i konserwatorom, stanowisko i atrybucje rzeczywistych władz publicznych w ścisłem tego słowa znaczeniu¹⁵⁾. (Dok nast.).

¹⁵⁾ §. 15. statutu komisji centr. «C. k. władze są obowiązane wspierać komisję centralną i jej organy w ich działalności i to zarówno na szczegółowe żądanie, jak i bez wezwania, w ostatnim kierunku zwłaszcza przez stosowne uwiadomienie, jeżeli dowiedzą się w swym zakresie działania o istnieniu jakiegos zabytku sztuki lub pomnika historycznego».

§. 7. Rozp. ministra oświaty z dnia 14 września 1875: «Konserwator jest obowiązany, jeżeli uważa to za potrzebne, wezwać pomocy c. k. władz, aby dać nacisk zarządzeniom swym»

»Gdyby mu takowej odmówiono, należy donieść o tem komisji centralnej».

i w swej władzy. Wprawdzie unikają one, „formalnie“ karać urzędnika, którego nie lubią mają jednak tysiąc środków i środków, by niełaskę u „góry“ nieraz bardzo dotkliwie dać mu uczuć. Należą tu n. p.: szczególnie twarda służba w stosunkach z umysłu utrudnionych, ujęcie lub ograniczenie pewnych bonifikacyj, drobiazgowo nadzorowanie jego czynności służbowych, surowe lub wcale niesprawiedliwie oceniane jakiegokolwiek przeoczenia w służbie, odrzucenie prośby przy jakiej sposobności wniesionej, i — czego się najwięcej ze wszystkiego obawiają — przeniesienie. O te przeniesienia! Zaledwie gdzie nieco miejsce zagrzał, posyłają go gdzie indziej, a pomiędzy Wiedniem z jednej, a Bodenbachem, Reichenbergem, Krakowem, Suczawą, Orsową, Tryestem, i Alą z drugiej strony, mnóstwo leży gniazd zakazanych, jakby przez Boga i ludzi opuszczonych, gdzie „krnąbrny“ umysł dosyć ma czasu do rozmyślenia nad stanowiskiem swem z pod prawa wyjętem, do pokutowania za dążność do samodzielności! Rzeczywiście jest to także najulubieńszy sposób do pozbycia się „ducha niespokojnego“ w sposób łatwy i w oczy nie wpadający, do uczynienia go nieszkodliwym.

Na poparcie tego twierdzenia swego przytacza autor różne przykłady, datami poparte, które jednak pomijamy, gdy przykłady takie Czytelnikom naszym dobrze są znajome

Wywody swe kończy autor przedstawieniem pięciu punktów programowych. Powiada on:

„Jako najniższa miara wynagrodzenia pracy taka suma musi być przyjęta, która zdoła pokryć potrzeby, jakich pokrycia żądać, świadczący pracę według swej kwalifikacji fizycznej i umysłowej słusznie ma prawo. Żądamy przeto dla urzędników i sług kolejowych:

1. pragmatyki służbowej, któraby zapewniła prawo petycji do przedsięwzięcia i roczny urlop przynajmniej trzytygodniowy, bez osobnych formalności;

2. sądu polubownego ustawą ustanowionego na wypadki sporów między przedsiębiorcami a ich personałem. Powinien on składać się z siedmiu członków, a wybór przewodniczącego, o głosie ewentualnie rozstrzygającym, przysłużyć stronie żalącej się;

3. uregulowania poborów i stosunków awansu na podstawie ogólnych stosunków potrzeb i cen. Najniższa stała płaca w większych miastach wynosić powinna dla urzędników nie mniej, jak 1000 zł. razem, dla personelu, jak pakunkowego, konduktorów, dozorców

magazynów i t. d., nie mniej jak 700 zł. Urzędnicy powinni aż do osiągnięcia stałej płacy 1200 zł. od trzech do trzech lat, i to przynajmniej od 100 do 100 zł. być posuwani;

4. prowizorycznie ustanowiony, który nad 2 lata u przedsiębiorstwa służył i bez swej winy zostaje oddalonym, powinien otrzymać odprawę przez ustawę ustanowić się mającą. To samo otrzymać ma urzędnik stale ustanowiony, prócz zwrotu datków do funduszu pensyjnego płaconych, jeżeli bez swej winy przed czasem uzdalniającym go do emerytury, zostaje oddalonym. Prowizorycznie ustanowieni, którzy u tego samego przedsiębiorstwa przez pełne dziesięć lat służyli, tem samem stają się bez względu na wiek i inne okoliczności zdolnymi do emerytury na podstawie swego bieżącego dyurnum.

5. ustanowienia umyślnego organu publicystycznego dla strzeżenia interesów kolejników.“

Piszemy się całym sercem na ten program jako na wyraz uprawnionych żądań urzędników i sług kolejowych, które nieraz już na tem tu miejscu omawialiśmy. Życzymy tylko by one rychło stały się przedmiotem dyskusji i decyzji w decydujących sferach kolejowych i doprowadziły raz już do stanowczego tych piekących kwestyj urzędzenia.

STOWARZYSZENIA.

Towarzystwo prawnicze w Kosowie.

Dnia 25. kwietnia 1885 z uderzeniem 4tej godziny popołudniu odbędzie się w lokalnościach c. k. Sądu w Wiźnicy trzydzieste szóste zwyczajne walne zebranie Kosowskiego Towarzystwa prawniczego, na które Wydział Szanownych Członków zaprasza.

Na porządku dziennym:

1) Odczytanie protokołu z poprzedniego posiedzenia;

2) Sprawozdanie z ustaw i rozporządzeń ogłoszonych w dzienniku ustaw państwa i dzienniku ustaw krajowych w marcu 1885. Sprawozdawca p. Winiarski;

3) Sprawozdanie z rozporządzeń, zawartych w dzienniku c. k. ministerstwa sprawiedliwości za miesiąc marzec 1885, i z ogłoszonych przez c. k. Ministerstwo orzeczeń najwyższego Trybunału Nr. 10 do 17 włącznie. Sprawozdawca p. Grabski;

4) Dyskusja nad kwestją: „Czy i o ile dopuszczalną jest restytucja ob noviter reperta, jeżeli nowe dowody jeszcze przed wydaniem wyroku w sprawie głównej zostały wynalezione?“. Sprawozd. p. Dr. Wurst,

5) Dyskusja nad kwestją: „Ozyli w razie zagubienia wypisu aktu notarialnego, posiadającego moc natchmiastowej egzekucji, może zarządzić sąd w myśl §u 93 ord. not. wydanie drugiego wypisu na rzecz wierzyciela bez poprzedniej amortyzacji pierwszego wypisu?“. Sprawozd. p. Dr. Wurst;

6) Dyskusja nad kwestją: „Czy przepis §u 508 post. sąd. ma zastosowanie w postępowaniu egzekucyjnym?“. Sprawozdawca p. Dorundiak;

7) Dyskusja nad kwestją: „Który z dwóch sądów właściwym jest do pozwolenia pierwszego stopnia egzekucji, jeżeli po wyroku lub ugodzie sądowej miejscowość, w której egzekut zamieszkuje, do okręgu innego sądu została wcielona?“. Sprawozdawca p. Dorundiak;

8) Wnioski członków.

Z Wydziału Towarzystwa prawniczego.
Kosów dnia 11. kwietnia 1885 roku.

Wiadomości literackie.

J. A. Hibl. Nowele hipoteczne i katastralne. Wraz z motywami tudzież odnośnemi ustawami i rozpp. Lwów nakł. księg. J. Mikulowskiego (P. Starzyka) 1885. Cena 90 ct.

Jestto czwartym tomik „Wyboru ustaw i rozpp. państwowych i kraj.“ tegoż Autora a wydanie jego rzeczywiście bardzo na czasie nastąpiło. Obejmuje on: I. ustawę z dn. 30 marca 1879 r. l. 50 Dz. u. p. o dzieleniu budynków według części składowych; II. ustawę z d. 23 maja 1883 r. l. 82 dz. pr. p. względem zmiany §§. 74 i 76 pow. ust. hip. (o przymusie intabulacyjnym); III. ustawę z 23 maja 1883 r. l. 83 dz. u. p. o utrzymaniu w ewidencji katastru gruntowego; IV. ustawę z 21 lutego. 1885 r. l. 21 dz. u. p. i zd. 31 marca 1875 r. l. 52 dz. u. p. o czasowych ulgach przy wykreślaniu drobnych ciężarów hipotecznych. Jak to słusznie zaznacza wydawca w swej przedmowie ustawy te stanowią nader ważny przyczynek do obowiązującego u nas ustawodawstwa; pierwsza kładzie tamę fizycznemu rozdziałowi własności niepodzielnych budowli na części składowe; — druga wprowadza nieznaną dotąd instytucję przymusu intabulacyjnego, której przeznaczeniem strzedz instytucję ksiąg hipotecznych od zaprzepaszczenia, gdy, jak wiadomo, szczególnie posiadacze drobnych posiadłości wiejskich i małomiejskich dotąd nie mogą się oswoić z korzystaniem z założonych ksiąg hip. i ociągają się wpisami własności; — trzecia utrzymuje kataster gruntowy i księgi gruntowe w ciągłej ewidencji i zgodności między sobą; — czwarta wreszcie, dotąd w praktyce u nas rzadko stosowana, ułatwia wykreślenie drobnych ciężarów hip. Każdą z tych ustaw poprzedził wydawca krótkim wstępem historycznym i bibliograficznym, a nadto pierwsze dwie zaopatrzył w motywa ciał ustawodawczych, na które jako środek interpretacyjny zwrócił uwagę sądów reskrypt. min. spr. z 6. czerwca 1883 r. w zbiorze tym również zamieszczony. Jako wielką dla praktyki dogodność zaznaczyć musimy także dodanie tekstu niemieckiego ustaw i to w odcinku każdej stronicy na której tekst polski jest podany, co wiele ułatwia korzystanie z autentycznego tekstu niemieckiego, tak często konieczne gdy rozchodzi się o dosłowne brzmienie ustawy. Żałować tylko należy, że wydawca ograniczył się tylko na powyższe ustawy, a nie wydał od razu w taki sam sposób kompletnego zbioru wszelkich obowiązujących ustaw i rozpp. hipotecznych; mniemamy bowiem, że bynajmniej nie

stała temu, jak Autor powiada, na przeszkodzie świeżość znakomitego dzieła p. Louisa (Ust. hip. 1880), gdy to ostatnie jest właściwie komentarzem do ustaw hip., a tu rozchodzi się tylko o zbiór takowych kompletny tak pożądany dla użytku praktycznego, do którego i obecnie obok powyższego dzieła, a w braku takiego kompletnego zbioru polskiego, do istniejących zbiorów niemieckich uciekać się jesteśmy zniewalani.

Uwagi te nie uwłaczają jednak wielkiej pożyteczności powyższego zbioru dla użytku praktycznego, z kąd też zalecamy go naszym Czytelnikom, a szczególnie urzędnikom hipotecznym, katastralnym i podatkowym.

J. R. Kasparek. Zbiór ustaw i rozporz. administr. Wyd. III. Zeszyt XVII. Lwów 1885.

Zbiór ten szybko dobiega do końca. Wydany świeżo dalszy (XVII.) zeszyt zawiera dalszy ciąg przepisów do wojska się odnoszących, mianowicie: instrukcję do ustawy wojsk. dla władz cywilnych przeznaczoną, — przepisy o taksie wojsk. — o stosunkach służbowych sług cywilnych państw. powołanych do czynnej służby wojsk., — dalej przepisy o ewidencji urlopników, rezerwistów i t. d. — przepisy o inwalidach, wreszcie początek działu VII. o spóldziałaniu zwierz. gm. przy dostarczaniu podwód — przy kwaterowaniu wojska — o czynn. zwierzch. gm. co do koni. — Podane wszędzie normalja i orzeczenia administracyjne tworzą z tekstem odnośnych przepisów całość, po dającą sposobność do wyczerpującego zaznajomienia się z tymi tak ważnymi, a tak mało znanymi przepisami. *J. Sz. Cz.*

WIADOMOŚCI POTOCZNE.

Proces „czynowników“. W Charkowie ukończył się w tych dniach proces, w którym występowali jako oskarżeni o defraudację celne wszyscy urzędnicy komory celnej w Taganrogu. Odczytanie werdyktu przysięgłych w którym chodziło o odpowiedź na 1315 pytań, zabrało 6 1/2 godzin. Sąd uznał winnymi 6 urzędników komory i tyluż kupców. Pełnomocnik komory domagał się za zrzuczone skarbowi szkody przyznania od jednego z kupców pokażnej sumy 2,582,001 rubli.

Ochrona dobrego humoru. Pod taką nazwą w Saksonii powstało Stowarzyszenie, którego zadaniem jest czuwanie nad zachowaniem się w towarzystwie, oraz usunięcie zielonego stolika z salonu. Towarzystwo mieć będzie wpływ na teatr i prasę humorystyczną. Celem uniknięcia postronnych wpływów postanowiono wydawać własny organ w jednym z mniejszych miast saskich.

Przepisy dla aktorów, jako oryginalny zakaz, wydał prezes policji w Madrycie. Rozesłał on mianowicie do teatrów stolicy hiszpańskiej okólnik, mocą którego wzbrania przedstawiania na scenie żyjących postaci politycznych oraz karykaturowania znanych osobistości. Wskutku rozporządzenia tego, dyrektor miejscowego „Teatro de Variedades“ zmuszony był wykreślić cały akt sztuki cieszącej się obecnie wielkiem powodzeniem. — Zastosowanie tego rozporządzenia i gdzieindziej byłoby użytecznem.

WIADOMOŚCI URZĘDOWE.

(Z urzęd. „Gaz. lw.“ po dzień 20. kwietnia 1885 r.)

Opróżnione posady. Pocztmistrzów przy urzędach poczt. w Wiśniczu w pow. bocheńskim, w Tłumaczu w pow. tłumackim i ekspedytora przy urzędzie poczt. w Podbużu w pow. Drohobyckim — podania do Dyrekcji poczt i telegraf. we Lwowie do 4. maja r. b. (79).

Mianowania. W służbie utrzymywania ewidencji katastru podatku gruntowego: Geometry 2 klasy: Henryk Szenrich, Włodzimirz Wołoszyński i Józef Wussatowski, geometry 1 klasy, — elew ewidencyjny Tadeusz Ponikło, adjunkci pomiarów katastraln. w Bośni i Hercegowinie Jan Maciąg, Ferdynand Hickiewicz, Jan Zembrzycki i Karol

Fiederer, geometrami 2giej klasy. — Adjunkt pomiarów katastr. w Bośni i Hercegowinie Paweł Koładzyn adjunktem cłowym.

Przeniesienia. Antoni Pawlikowski starszy geometra ewidencyjny z Limanowy do Rzeszowa. — Antoni Spanbauer starszy geometra z Doliny do Sambora i Antoni Korlakowski geometra 2 klasy ze Stryja do Jasła.

OD ADMINISTRACJI.

Z poprzednim numerem zaczął się II. kwartał prenumeraty. Prosimy o rychłe jej odnowienie i zarazem o nadesłanie zaległości z poprzednich kwartałów.

Oryginalne
Singera maszyny
do szycia

na spłatę ratami
G. Neidlinger
Lwów ul. Kopernika 1. 2.

VIERHUNDERT TAFELN.
NEUE (113) UMGARBEITETE ILLUSTRIRTE AUFLAGE.
Brockhaus' Conversations-Lexikon.
Mit Abbildungen und Karten.
Preis à Heft 30 kr.
JEDER BAND FL. 4.50. LEINWAND FL. 5.40. HALBFRANZ FL. 5.70. Ö. VI.
240 HEFTE ODER 10 BÄNDE.

Meble na raty!
u **IGNACEGO KRON,**
fabryka mebli w Wiedniu [Stadt-Lugeck Nr. 2].
Przyjmuje się zaraz odpowiednich agentów
za wysoką prowizją. 4 — 4

Właśnie opuściło prasę w Krakowie dzieło
pod tytułem:

Ustawa Sądowa dla Galicji zachodniej

(Procedura cywilna), tom drugi.

Opracował **M. Koczyński**, b. prof. Uniwers. Jagiell — W tomie tym (41 ark.) mieszczą się: 1. Ustawodawstwo o właściwości sądów cywilnych; 2. Ustrój sądy; 3. Statut cywilno-sądowy z 3 maja 1853 r.; 4. Wszystkie procesy nadzwyczajne i t. d. — **Cena 4 zł. franco.** Zamówienia i pieniądze przesyłają się do drukarni *Wł. L. Anczyca i Sp. w Krakowie, ul. Kanonicza 1 9.* — Cena tomu I-go 4 zł. II go 4 zł. Suplementu do Ustawy Sądowej 1 zł — Tom I, i II, oraz Suplement stanowią całość ustawodawstwa procesowego. — Każdy tom sprzedaje się **z osobna.** 1 — 4

Wybór ustaw i rozporz. państw. i krajow.

wydaje

J. A. HIBL.

- I. Ustawa z 16. lutego 1883 o postępowaniu w celu uznania za zmarłego i udowodnienia śmierci. Z mot. 16-ka str. 64. Cena 40 ct.
- II. Ustawa przemysłowa (zupełna) z wstępem historycznym, motywami, odnośnemi ustaw. rozp., orzec. i okólnikami. Wydanie drugie znacznie powiększone. 16-ka str. XXX 332. Cena 1 złr. 20 ct.
- III. Sześć ustaw ku ochronie dłużników i wierzycieli przeciw wzajemnym wyzyskiwaniom i wybiegom. (Anfechtungsgesetz), 16 ka str. 90. Cena 50 ct.
- IV. Nowe hipoteczne i katastralne, wraz z motywami tudzież odnośnemi ustawami i rozporządzeniami. 1 — 4

Do nabycia na składzie

w księgarni **J. MILIKOWSKIEGO**
(P. Starzyka) we Lwowie.

oraz we wszystkich księgarniach krajowych.